

การพัฒนาทักษะอาชีพด้านธุรกิจออฟไลน์และออนไลน์ของนักเรียนชาวไทยภูเขา
ในจังหวัดเชียงราย เพื่อเข้าสู่ตลาดประชาคมอาเซียน
Professional skill development for offline and online business of hill tribe
students in Chiang Rai province for entering ASEAN Economic Community

กิตติ สุทธิจิระพันธ์¹ และกฤตเมธ บุญนุ่น²
Kitti Suttijirapan¹ And Krittamate Boonnun²

บทคัดย่อ

การพัฒนาทักษะอาชีพด้านธุรกิจออฟไลน์และออนไลน์ของนักเรียนชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงรายนั้น ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยจำนวน 6 กิจกรรมด้วยกัน ได้แก่ 1.การประชุมและกิจกรรมอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านธุรกิจให้กับทีมครูในโรงเรียน (Coaching) 2.การลงพื้นที่ตามแต่ละโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ (Career compass youth camp) และการเพิ่มความรู้ ทักษะทางการเงิน (Financial literacy) แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มเป้าหมาย 3.การลงพื้นที่ตามแต่ละโรงเรียนเพื่อกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำ Business Model Canvas (BMC) พร้อมคัดเลือกผลิตภัณฑ์สำหรับการต่อยอดเชิงธุรกิจ แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มเป้าหมาย (โดยคัดนักเรียนที่มีความสนใจและมีโอกาสเป็นไปได้จริง จากคณะครูของโรงเรียนนั้น) 4.การพานักเรียนกลุ่มเป้าหมายมาศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ช่องทางการตลาด รวมถึงเกิดแรงบันดาลใจในการผลิตสินค้า 5.การสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อน ต่อยอด ผลิตภัณฑ์ให้เกิดเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ขึ้นจริงในโรงเรียนโดยการสนับสนุนของชุมชน และหน่วยงานภาคีในท้องถิ่นโดยมีนักเรียนและคณะครูของแต่ละโรงเรียนเป้าหมายเป็นผู้ผลิตและขายจริง ทั้งนี้ ช่องทางการตลาดที่ใช้ในการจัดจำหน่ายเป็นทั้งกรณีตลาดออฟไลน์และออนไลน์ เพิ่มเติมโดยการจัดการฝึกอบรมสำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาเรื่องช่องทางการตลาดออนไลน์อย่างง่ายโดยคณะวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญ และ 6.การลงพื้นที่ตามแต่ละโรงเรียนเพื่อสรุปผลและติดตามการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้า อธิบาย ชี้ให้เห็นถึงการต่อยอดธุรกิจชุมชน การผลิตสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ภูมิปัญญาของชุมชนให้เกิดรายได้จริง

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะอาชีพ ธุรกิจออฟไลน์และออนไลน์ นักเรียนชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงราย

Abstract

Professional skill development for offline and online business of hill tribe students in Chiang Rai province consists of 6 sub-activities. First component was meetings and training courses for business preparation to teacher teams in schools as coaches; second, field trips at each school were organized for career compass youth camp and financial literacy to junior high school students as target groups. In addition to field trips in the second sub-level, next one was field trips at each school for training workshop activities and planing a Business Model Canvas (BMC) as well as selecting products for business expansion to our targeted junior high school students. We selected students who were interested and had a real possibility from the teacher teams from various schools. The fourth sub-category brought the targeted students to study tours, to gain knowledge of product design and packaging, to market channels, and to include inspiration in the production. Firth, Supporting budgets for driving product development were necessary to generating product prototype in schools with community support and local partners which were combined between students and faculty from each targeted school as producers and sellers. In this regard, the marketing channels used in the distribution are both in the case of offline and online markets. In additional to provide training courses for hill tribe students about easy online marketing channels by a specialist group, the final sub-class was field trips at each school to summarize and monitor the production and distribution of products for explaining the business expansion in the community. In each communities, the unique productions show wisdom of communities and to earn real income to communities.

Keywords : Professional skill development, Offline and online business, Hill tribe students in Chiang Rai province

บทนำ

ระบบการเรียนรู้ของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เมื่อรัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งไปสู่ความทันสมัย (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2545, 36) ตามรูปแบบของประเทศทางตะวันตก ระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตคนเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรม ในการนำความรู้วิทยาการสมัยใหม่เข้าสู่ชุมชนผ่านสถาบันการศึกษา คือ โรงเรียนและต้องมีครูซึ่งเป็นบุคลากรที่ถูกส่งมาจากภายนอก ทำหน้าที่ในการสั่งสอนลูกหลานของชาวบ้าน โดยที่กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่ในการกำหนดทิศทางทางการพัฒนาการศึกษาของชาติและกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบเบ็ดเสร็จทำให้การจัดการเรียนรู้ถูกผูกขาดโดยครูฝ่ายเดียว ส่งผลให้การเรียนรู้ของชุมชนในเรื่องความรู้ ภูมิปัญญาของชุมชน อ่อนแอลงไปโดยละเลยความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ เป็นตัวตนของชุมชน เป็นเหตุให้เด็กหรือเยาวชนขาดจิตสำนึก รักและหวงแหน รวมทั้งขาดโอกาสในการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ของตัวเองลงไปอย่างมาก โอกาสของการสูญหายย่อมมีสูง ซึ่งหมายถึงการขาดหายไปหรือการถูกกลืนกลายทางชาติพันธุ์ ดังนั้น หากมีกระบวนการหรือวิธีการใดที่จะช่วยให้เกิดการถ่ายทอดที่มีประสิทธิภาพแล้วก็ย่อมทำให้เกิดเป็นอัตลักษณ์นั้นยังคงอยู่สืบไป (พรณี มามาตร์ และคณะ, 2559, 118) ในขณะเดียวกันการพัฒนาประเทศภายใต้บริบทของกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก ส่งผลกระทบทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และความเจริญรุดหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารแบบโลกไร้พรมแดนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดดในทุกมิติของสังคมสภาพของสถานการณ์ปัจจุบันในสังคมไทย จึงชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาวิกฤตอันเกิดจากการพัฒนาที่ขาดความสมดุล โดยมุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคม รวมทั้งโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการต่างๆ ปรับตัวตามไม่ทัน เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, 35) การพัฒนาประเทศที่เหมาะสมจึงควรเสริมสร้างความเข้มแข็งในทุกด้านของประเทศให้มีศักยภาพในการแข่งขันและสร้างฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรู้เท่าทันควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรมและเสริมสร้างความเท่าเทียมของคนทุกกลุ่มในสังคมและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงความสมบูรณ์เป็นรากฐานความมั่นคงในการพัฒนา พร้อมทั้งให้ความสำคัญ ภูมิปัญญาซึ่งถือเป็นรากเหง้าความเป็นไทยที่โดดเด่นแสดงถึงความเป็นชาติและเป็น

เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2554)

จากสถานการณ์ในปัจจุบัน นอกจากจะส่งผลต่อปัญหาการเรียนต่อคนในสังคมไทยเป็นวงกว้างแล้วกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างรุนแรงไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน คือชาวไทยภูเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงราย โดยชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงราย มีทั้งชาวไทยภูเขาที่อพยพมาตั้งรกรากและอยู่อาศัยเป็นเวลานานมาแล้วกับอีกกลุ่มหนึ่งที่เพิ่งอพยพมาอยู่ได้ไม่นาน สาเหตุที่พวกเขาอพยพมาอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงราย เพราะสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่สูงอยู่ติดกับแนวชายแดนซึ่งเป็นถิ่นฐานเดิมของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้และจะมีการเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บนดอยสูงซึ่งจำแนกชาติพันธุ์ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมตามลักษณะชาติพันธุ์ของตนเอง ชาวไทยภูเขาในกลุ่มที่ 1 ได้แก่ มูเซอ เย้า กระเหรี่ยง ลีซอ ม้ง ฯลฯ เป็นชนเผ่าที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกัน มีประเพณีและภาษาพูดเป็นของตนเอง บางเผ่าจะมีภาษาพูดที่คล้ายกัน กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มจีนฮ่อเป็นกลุ่มชนที่เป็นอดีตทหารจีนคณะชาติกองพลที่ 93 ของใต้หวันแต่อพยพหลีกเลี่ยงการปราบปรามของจีนคอมมิวนิสต์ แล้วเดินทางเข้ามาทางเมียนมาร์แล้วเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2493-2499 เพราะเหตุผลการหนีภัยทางการเมือง ทั้งนี้ ได้รวมถึงจีนฮ่ออพยพและจีนฮ่ออิสระที่อ้างว่าเป็นครอบครัวของทหารจีนอพยพ แต่ชนกลุ่มน้อยกลุ่มหลังนี้ทางรัฐบาลไทยไม่ได้ให้สิทธิพิเศษใดๆทางกฎหมายทั้งสิ้น แต่จะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของทหารไทย ชนกลุ่มน้อยสัญชาติเมียนมาร์ซึ่งเป็นไทยลื้อ ไทยใหญ่ และแรงงานต่างชาติดพม่า ในขณะที่เดียวกันไทยลื้อมีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำโขง ประเทศจีนในเขตสิบสองปันนาและประเทศเมียนมาร์ ลาว ชนกลุ่มนี้อพยพมาอยู่ที่จังหวัดเชียงรายระหว่างปี พ.ศ. 2480-2498 ส่วนชนกลุ่มน้อยชาวไทยใหญ่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่รัฐฉานเมียนมาร์ (ธีระพงศ์ อินทนาม, 2543, 30-35, 45-47.) และชนกลุ่มน้อยปะหล่องหรือดาราอั้งที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองตองเป็ง ได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ประมาณปี พ.ศ. 2527 เพราะหนีภัยการสู้รบกับรัฐบาลเมียนมาร์และหนีความอดอยากเข้ามาหางานทำในประเทศไทยและอาศัยอยู่มาจนถึงปัจจุบัน (สุจริตลักษณ์ ดีผดุง และ ปิยนันท์ ทองคำชุม, 2548, 17)

จังหวัดเชียงรายนอกจากจะมีชาวไทยภูเขาอาศัยอยู่หลากหลายเผ่าแล้ว ยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมายและหลากหลาย มีสภาพภูมิประเทศที่เอื้อต่อการส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้สร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี เป็นจังหวัดที่มีความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์

และภูมิศาสตร์ เป็นประตูเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคต่างๆ เช่น กรอบความร่วมมืออนุภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Sub-region : GMS) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) และกรอบความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอล โดยบริบทภายนอกดังกล่าวจะเป็นความท้าทายสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดเชียงรายทั้งในปัจจุบันและอีก 10-20 ปีข้างหน้า (พรเพ็ญ แก้วหาญ และคณะ, 2561, 29) อย่างไรก็ตามสภาพบริบททั่วไปของจังหวัดเชียงรายพบว่าชุมชนของชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่ยังมีสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนที่ต้องแก้ไขอีกหลายประการ เช่น ครอบครัวยากจนและวิถีชีวิต ได้รับผลกระทบจากปัญหาหนี้สิน ปัญหายาเสพติด ขาดที่ดินทำกิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม พื้นที่ป่าไม้ถูกทำลาย ปัญหามลพิษจากหมอกควัน ขยะและน้ำเสีย ประชาชนส่วนใหญ่มียังมีฐานะยากจน คราวเรือนจำนวนมากยังมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันชุมชนของชาวไทยภูเขาฯยังได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายมาจัดการตนเองมากขึ้นในการแก้ไขปัญหาของคนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งด้านการประกอบอาชีพ การทำมาหากิน เช่น การทำนา การจักสาน การทอผ้า การปั้นดินเผา ยาสมุนไพร ศิลปะพื้นบ้าน การแสดง การฟ้อนรำ และอื่นๆ รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ค่านิยม ที่สั่งสมสืบทอดกันมาอย่างยาวนานถือเป็นมรดกของชุมชนที่ควรได้รับการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย, 2556, 3) แต่ในขณะเดียวกันแม้ว่าชุมชนของชาวไทยภูเขาฯจะได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น สินค้า OTOP แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกิจการของนายทุนที่มีเงินทุนเป็นผู้ดำเนินกิจการธุรกิจ เป็นการผูกขาดด้านการผลิตในชุมชน ขาดการรวมกลุ่มอาชีพให้มีการผลิตและกระจายรายได้อย่างทั่วถึงในชุมชน มีการรวมกลุ่มเป็นธุรกิจชุมชนค่อนข้างน้อย ไม่สามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนได้เท่าที่ควร เนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการบริหารจัดการที่ดีพอ และที่สำคัญคือกระบวนการที่ใช้ในการดำเนินกิจการสำหรับธุรกิจรายย่อยในชุมชนยังไม่มีระบบและเหมาะสมกับสภาพชุมชนเพียงพอที่จะทำให้เกิดความมั่นคงและต่อเนื่องอย่างยั่งยืนได้ (พรเพ็ญ แก้วหาญ และคณะ, 2561, 30)

ในการนี้ผู้เขียนจึงมุ่งสนใจที่จะนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพด้านธุรกิจออฟไลน์และออนไลน์ของนักเรียนชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงราย เพื่อเข้าสู่ตลาดประชาคมอาเซียน อันนำไปสู่การสร้างข้อเสนอทางวิชาการในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนของชาวไทยภูเขาให้มีการพัฒนา

ไปในทางที่ดีขึ้น สำหรับบทความทางวิชาการนี้ผู้เขียนขอแนะนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพ ด้านธุรกิจออฟไลน์และออนไลน์ โดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้

การพัฒนาทักษะอาชีพ

แนวคิดเชิงทฤษฎีการพัฒนาทักษะอาชีพสามารถเชื่อมโยงสู่องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะของนักเรียนชาวไทยภูเขา โดยผู้เขียนได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะอาชีพในลักษณะเหตุและผล (Cause and Effect) ที่หลากหลายดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทฤษฎีสถานการณ์ (Field Theory) ของ Kurt Lewin เป็นทฤษฎีที่สนับสนุนความสัมพันธ์เชิงตรรกะของปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะอาชีพนักเรียน Lewin(1943)เชื่อว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการจัดกระบวนการ เรียนรู้ และกระบวนการคิดเพื่อการแก้ไขปัญหา และเชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์แสดงออกอย่างมีพลังแล ทิศทาง และได้สร้างกฎแห่งพฤติกรรมโดยให้ความสำคัญกับปัจจัย 2 ด้านคือด้านลักษณะต่าง ๆ ภายในตัว บุคคลกับด้านสิ่งแวดล้อมในกรอบของบุคคลที่เป็นสาเหตุแห่งพฤติกรรม โดยกำหนดเป็นสมการคือ $B = f(P, E)$ โดยที่ B หมายถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนแต่ละบุคคลหรือแต่ละกลุ่ม Pคือบุคลิกภาพของบุคคล รวมพื้นฐานความรู้ ความสามารถ เชาวปัญญา ความถนัด นิสัยใจคอ ทักษะ ทักษะ ความสนใจ ความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ ซึ่งลักษณะต่างๆของบุคคลนี้มีผลมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ Eคือส่วนประสบการณ์ ที่จัดให้กับผู้เรียน รวมถึงสภาพสังคม การเรียน บ้าน ชุมชน ครู เพื่อน เทคนิคการสอน สื่ออุปกรณ์บรรยากาศการเรียน อิทธิพลกลุ่ม ดังนั้น การพัฒนาทักษะอาชีพผู้เรียนตามทฤษฎีสถานการณ์ ประกอบด้วย 1.การช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ต้องเข้าใจว่าผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายความต้องการอะไร อะไรเป็นพลังบวก อะไรเป็นพลังลบ และพยายามจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมที่จะช่วยให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย 2.การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตวิทยาให้ดึงดูดความสนใจและสนองความต้องการของผู้เรียน 3. การสร้างแรงจูงใจที่จะทำให้ ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura (1969) ได้อธิบายพฤติกรรมของ มนุษย์โดยใช้ตัวแบบปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบ 3 ส่วน Bandura เชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีองค์ประกอบ ส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยกำหนดซึ่งกันและกัน จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า องค์ประกอบ ทั้งสามต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดการ

เปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบใดจะส่งผลต่อองค์ประกอบที่เหลือ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลคือ สิ่งแวดล้อมและตัวบุคคล สิ่งแวดล้อมหมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวบุคคลและเข้ามาเกี่ยวข้องกับทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อพัฒนาการ ด้านร่างกายและจิตใจ สิ่งแวดล้อมอาจมีอิทธิพลเหนือบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่เท่ากัน สิ่งแวดล้อมมีทั้งที่เป็นบุคคล วัตถุ และบรรยากาศ ทั้งที่เป็นธรรมชาติและสภาพจิตใจ ส่วนองค์ประกอบตัวบุคคลนั้น ประกอบด้วยร่างกาย และจิตใจ ร่างกายมีการเจริญและพัฒนาตามวัยและถูกควบคุมด้วยพันธุกรรม องค์ประกอบภายในจิตใจ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม แรงขับ เจตคติ และแรงจูงใจ เป็นต้น

แนวคิดการพัฒนาทักษะอาชีพผู้เรียนประกอบด้วย คุณลักษณะเฉพาะบุคคล เป็นแนวคิดที่นักการศึกษา ถือว่ามีอิทธิพลที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะอาชีพผู้เรียนและเป็นตัวกำหนดความพร้อมหรือแรงจูงใจ จากการศึกษาพบว่า คุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะอาชีพผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถของตน การเห็นประโยชน์และทัศนคติส่วนบุคคล ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตน (Samuel H. Osipow, et al., 1996) คือความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถที่ตนจะแสดงออกในระดับต่างๆ จะส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึก หรือการตัดสินใจในการกระทำบางสิ่งบางอย่าง เป็นตัวกำหนดความพยายาม การตัดสินใจคงอยู่ นำไปสู่ความสำเร็จด้านอาชีพของแต่ละบุคคล นำมาประยุกต์ใช้โดยการทำให้ผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนารับรู้ความสามารถของตนหรือการตัดสินใจในการนำสิ่งที่เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ ที่ได้จากการพัฒนา สอดคล้องกับ Harter (1986) ที่กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเป็นหัวใจของการที่บุคคลสามารถประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานได้สำเร็จส่วนการเห็นประโยชน์ เป็นการที่ผู้เรียนเห็นถึงความจำเป็นของการเข้ารับการพัฒนา เกิดการรับรู้ในประโยชน์ของการพัฒนา เป็นความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้รับจากโปรแกรมการพัฒนาว่ามีประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ โดยการเห็นประโยชน์เป็นการตัดสินใจของผู้เรียน เนื้อหาที่ได้รับนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานได้มากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นการเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้ความรู้ ทักษะและทัศนคติในการสร้างผลงานยังเป็นตัวคาดการณ์ที่มีนัยสำคัญต่อแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะอาชีพ ทัศนคติส่วนบุคคล (Holton III, E. F. and Baldwin, T. T., 2003) เป็นสภาวะภายในจิตใจที่เกิดจากความพร้อม การเรียนรู้ และการจัดระบบของประสบการณ์ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้เรียน ทัศนคติอาจเปลี่ยนแปลงได้ถ้าผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติม

โดยทัศนคติจะส่งผลต่อความพึงพอใจในการประกอบอาชีพ ความปรารถนาในการเรียนรู้ แรงจูงใจในการประกอบอาชีพ การออกแบบการฝึกอาชีพ (Baldwin and Ford, 1988) เป็นการวางแผนการฝึกอบรม ประกอบด้วย วิธีการฝึกอาชีพ ครูผู้สอนและเนื้อหา ซึ่งวิธีการฝึกอาชีพมีวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาการเรียนรู้ สามารถใช้ความรู้ที่ได้เรียนไปในการทำงานได้ ครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะอาชีพ ดังที่ Rogers (1919), Knowles (1954) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูผู้สอนควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้ โดยมีคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ประการ คือ การให้ความไว้วางใจและความนับถือยกย่องแก่ผู้เรียน การมีความจริงใจต่อผู้เรียน การมีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ รวมทั้งการตั้งใจฟังผู้เรียนพูด เนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการ หมายถึง ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาการพัฒนาทักษะอาชีพให้ตรงกับ ความสนใจของผู้เรียนและสามารถนำเนื้อหาที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง สภาพแวดล้อม ในการฝึกอาชีพ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี (Noe,1998) โอกาสการรวมกลุ่ม แหล่งทุนสนับสนุน โดยที่การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีคือ การนำเทคโนโลยีมาส่งเสริม ผลักดัน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน ที่เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ นอกจากนั้นระบบการสนับสนุนด้านเทคโนโลยียังถูกใช้เพื่อเพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ได้จากการพัฒนาไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยการจัดเตรียมข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนาเพื่อใช้เป็นแหล่งความรู้เพิ่มเติมสำหรับการถ่ายโอนการฝึกอบรม การนำเทคโนโลยี มาใช้สนับสนุนการเรียนรู้จะช่วยให้การเรียนรู้ได้รับความสำเร็จและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด เนื่องจากเทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนสามารถที่จะเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ส่วนโอกาสการรวมกลุ่ม กิจกรรมสร้างอาชีพ เสริมรายได้ให้ผู้เรียนควรเน้นการรวมกลุ่ม การประกอบธุรกิจ การบริหารงาน การตลาด แหล่งทุนสนับสนุน พร้อมทั้งการหาตลาดรองรับสินค้าผู้เรียน และควรมีแหล่งทุนสนับสนุน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการนำความรู้ ทักษะ ที่ได้รับในการฝึกอบรมไปสู่การประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง แรงจูงใจ (Noe, 1998) การพัฒนาทักษะอาชีพสามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญต่อแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะอาชีพ ดังนั้นแรงจูงใจในการเข้ารับการพัฒนาทักษะอาชีพจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีความมั่นใจในความสามารถของพวกเขาที่จะใช้ความรู้และทักษะและรับรู้ถึงผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน ซึ่งแรงจูงใจของบุคคล คือ การสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

การเห็นตนเองมีคุณค่าและการสร้างโอกาสการเพิ่มรายได้ ประสิทธิภาพการพัฒนาทักษะอาชีพ ผู้เรียน (Baldwin and Ford, 1988) ประกอบด้วย ความพึงพอใจต่อการฝึกอาชีพและความพึงพอใจต่อการใช้ทักษะ และความรู้ในการประกอบอาชีพ โดยที่ความพึงพอใจต่อการฝึกอาชีพมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ความสนใจ และแรงจูงใจในการเรียนรู้ ความพึงพอใจต่อการใช้ทักษะและความรู้ในการประกอบอาชีพ หมายถึง โอกาสที่ผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนากิจกรรมอาชีพ นำความรู้ จากการพัฒนากิจกรรม ทักษะที่ได้รับจากการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ ในการปฏิบัติงาน จากการจัดเตรียมทรัพยากรและหน้าที่ที่สามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้รับจากโปรแกรมการพัฒนา

กล่าวโดยสรุป สามารถวิเคราะห์ได้ว่าการพัฒนากิจกรรมอาชีพของนักเรียนชาวไทยภูเขา จะมีรูปแบบการพัฒนากิจกรรมอาชีพดังต่อไปนี้ คือ

1. การวางแผนการฝึกอบรม ประกอบด้วย วิธีการฝึกอาชีพ ครูผู้สอนและเนื้อหา ซึ่งวิธีการฝึกอาชีพมีวัตถุประสงค์ในเรื่องเนื้อหาการเรียนรู้ สามารถใช้ความรู้ที่ได้เรียนไปในการทำงานได้ ครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดและการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมอาชีพ ซึ่งบทบาทของครูผู้สอนควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้ โดยมีคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ประการ คือ การให้ความไว้วางใจและความนับถือยกย่องแก่ผู้เรียน การมีความจริงใจต่อผู้เรียน การมีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ รวมทั้งการตั้งใจฟังผู้เรียนพูด

2. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาการพัฒนาทักษะอาชีพให้ตรงกับความสนใจของผู้เรียนและสามารถนำเนื้อหาที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง สภาพแวดล้อมในการฝึกอาชีพ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี การนำเทคโนโลยีมาส่งเสริม ผลักดัน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน ที่เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ

3. สร้างโอกาสให้มีการรวมกลุ่มมากขึ้น จะทำให้มีแหล่งทุนสนับสนุน พร้อมทั้งการหาตลาดรองรับสินค้าผู้เรียน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการนำความรู้ ทักษะ ที่ได้รับในการฝึกอบรมไปสู่การประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง

4. สร้างแรงจูงใจการพัฒนาทักษะอาชีพสามารถพยากรณ์ได้ ต่อแรงจูงใจในการพัฒนากิจกรรมอาชีพ ดังนั้นแรงจูงใจในการเข้ารับการพัฒนากิจกรรมอาชีพจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีความมั่นใจในความสามารถของพวกเขาที่จะใช้ความรู้และทักษะและรับรู้ถึงผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน ซึ่ง

แรงจูงใจของบุคคล คือ การสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การเห็นตนเองมีคุณค่าและการสร้างโอกาสการเพิ่มรายได้ มองเห็นอัตลักษณ์และภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง

จากกระบวนการที่นำเสนอพบว่า การพัฒนาทักษะของนักเรียนชาวไทยภูเขาควรถูกให้ความสำคัญกับกระบวนการดังกล่าวให้มาก ในขณะเดียวกันจะพบว่า ในปัจจุบันการประกอบอาชีพของชาวไทยภูเขายังคงเป็น การทำเกษตรกรรม การจักสาน การทอผ้า การปั้นดินเผา ยาสมุนไพร ศิลปะพื้นบ้าน การแสดง การฟ้อนรำ และอื่นๆ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย, 2556, 3) และต้องมีการปรับแนวคิดของชาวไทยภูเขาให้เห็นความสำคัญของอัตลักษณ์และภูมิปัญญา ซึ่งแสวงหาได้ง่ายในท้องถิ่นของตน โดยเป็นการประยุกต์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืนและมีมูลค่าเชิงพาณิชย์ ทั้งนี้ เป็นการประกอบธุรกิจผ่านกิจกรรมธุรกิจแบบออฟไลน์ คือ การทำการตลาดแบบเก่าที่ไม่มีการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วย เน้นไปที่การสื่อสารด้านเดียว เช่น สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ ป้ายประกาศ ซึ่งอาจจะเป็นการทำการตลาดแบบเฉพาะเจาะจงในพื้นที่นั้นๆ และกิจกรรมธุรกิจแบบออนไลน์ คือ การทำการตลาดบนสื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Line, Instagram, Google มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้สินค้าของเราเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น ซึ่งช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย เข้าถึงได้รวดเร็ว (<https://bewtchanita.wordpress.com/author/bewtchanita/>, 2560) โดยพบว่าในปัจจุบันปัญหาที่สำคัญของชาวไทยภูเขาคือโอกาสที่จะเข้าถึงทักษะความรู้ในการจัดการกิจกรรมธุรกิจออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อตอบสนองในการลดปัญหา การวางจำหน่ายหน้าร้านของตนเองเพียงช่องทางเดียวซึ่งไม่สามารถตอบโจทย์ช่องทางตลาดได้อีกต่อไป ในขณะเดียวกันการที่นักเรียนชาวไทยภูเขาอยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีระยะทางและการขนส่งเป็นอุปสรรคยากต่อการขนส่งสินค้าไปวางจำหน่ายยังชุมชนเมืองได้ การพัฒนาทักษะธุรกิจด้านออฟไลน์และออนไลน์จึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นช่องทางการขายทางเลือกของนักเรียนชาวไทยภูเขา ซึ่งกระบวนการดังกล่าว มีความง่ายในหลายรูปแบบ สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้คนในปัจจุบันอย่างมาก อาทิ การเลือกสินค้า การสั่งซื้อสินค้า การทำธุรกรรมการเงิน รวมถึงลดการสต็อกสินค้าเป็นจำนวนมากเพื่อรอการขาย ในหัวข้อถัดไปผู้เขียนจึงขอลำถึงรายละเอียดด้านธุรกิจออฟไลน์และออนไลน์เพื่อความเข้าใจไม่ตรงกันและนำไปสู่การพัฒนาทักษะของนักเรียนชาวไทยภูเขาต่อไป

ธุรกิจออฟไลน์และออนไลน์

ทุกวันนี้โลกออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญกับพฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคสมัยนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนกับพื้นที่ส่วนกลางในการติดต่อสื่อสาร ทั้งระหว่างผู้คนหรือองค์กรธุรกิจต่างๆ ทำให้ประสิทธิภาพจากการทำตลาดออนไลน์มีบทบาทเพิ่มยอดขายให้กับธุรกิจหน้าร้านได้อย่างดี จนทำให้ปัจจุบันนี้ธุรกิจประเภทต่างๆหันมาให้ความสนใจการทำตลาดออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ออฟไลน์ยังคงมีความสำคัญอยู่ไม่น้อยเช่นกัน ซึ่งการตลาดของออฟไลน์และออนไลน์มีความแตกต่างกัน (<https://bewtchanita.wordpress.com/author/bewtchanita/>,2560) ดังนี้

Online Marketing คือ การทำการตลาดบนสื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Line, Instagram, Google มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้สินค้าของเราเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น ซึ่งช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย เข้าถึงได้รวดเร็ว ลูกค้าสามารถเปรียบเทียบสินค้ากับร้านอื่นได้ แต่อาจจะเสียเปรียบในด้านความน่าเชื่อถือของสินค้าและบริการ

Offline Marketing เป็นการทำการตลาดแบบเก่าที่ไม่มีการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วยเน้นไปที่การสื่อสารด้านเดียว เช่น สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ ป้ายประกาศ ซึ่งอาจจะเป็นการทำการตลาดแบบเฉพาะเจาะจงในพื้นที่นั้นๆ เหมาะกับธุรกิจบางประเภทที่ต้องการความน่าเชื่อถือ เพราะได้เห็นสินค้าหรือบริการจริง ทดสอบก่อนซื้อได้ และสอบถามข้อมูลกับผู้ชายได้โดยตรง

ยุคค้าปลีกในอนาคตคือยุคที่ผู้ค้าปลีกไม่สามารถพึ่งพายอดขายจากช่องทางการจำหน่ายแบบใดแบบหนึ่งอย่างเดียวยุคนี้ได้ จำเป็นต้องอาศัยทั้งรูปแบบออนไลน์ และออฟไลน์มาบูรณาการกัน หรือที่เรียกว่า Omni channel Retailing นั่นเอง (GWL Realty Advisors, 2015) โดยสิ่งที่มีผลกระทบตามมาจากการพัฒนาช่องทางการจำหน่ายดังกล่าวคือ พฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ความเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภค ในยุคค้าปลีกแบบ Omni-channel Retailing จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการกลยุทธ์การตลาดในธุรกิจค้าปลีกที่กำลังมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทั้งส่วนออนไลน์และออฟไลน์ (ฉมลวรรณ ธีระบัญชา, 2561, 5)

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในปัจจุบัน ทุกวันนี้มีคนที่ใช้ชีวิตอยู่กับสังคมออนไลน์มากขึ้น ปัจจุบันการสื่อสารแบบนี้ทำผ่านทางอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ เช่น กระดานความคิดเห็น รูปภาพ และวิดีโอ โดยมีเทคโนโลยีที่รองรับเนื้อหาเหล่านี้ เช่น เว็บไซต์ที่ให้บริการ Social Network ได้แก่ facebook และเกิดสังคมออนไลน์ ทำให้

พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้คนเปลี่ยนไปจากเดิมที่ใช้เพื่อสนทนาออนไลน์ อย่างเช่น facebook เป็นเครื่องมือใหม่ที่ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเพื่อนด้วยบทสนทนาที่ง่าย ซึ่งผลการสำรวจจากประเทศสหรัฐอเมริกายืนยันการใช้บริการ สังคมออนไลน์ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี และมาแรงเป็นอันดับต้นๆของโลกออนไลน์ สำหรับเว็บไซต์ที่มีจำนวนคนใช้งานมากที่สุดทั่วโลก จะเห็นเป็นการใช้ Social Network facebook เป็นนวัตกรรมการสื่อสารที่เติบโตและได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วมาก เนื่องจากทำให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวกสบาย รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายในการสื่อสารมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ เทคโนโลยีสื่อสารจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญของสังคมออนไลน์ (จินตนา จันทะวงศ์, 2554, 13-14)

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เป็นรูปแบบการสื่อสารข้อมูลที่เข้าถึงผู้คนทุกระดับในปัจจุบัน พบว่า คนอายุน้อยใช้เวลาดูโทรทัศน์ลดลง โดยอยู่กับคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือมากขึ้น ส่งผลให้โลกของเครือข่ายสังคมออนไลน์ขยายตัวเพิ่มขึ้น “เครือข่ายสังคมออนไลน์”(Social Network) เป็นพื้นที่สาธารณะที่สมาชิก ซึ่งก็คือคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ และศาสนา ทุกระดับการศึกษา ทุกสาขาอาชีพและทุกกลุ่มสังคมย่อยจากทั่วโลก เป็นผู้สื่อสารหรือเขียนเล่าเนื้อหาเรื่องราว ประสบการณ์ บทความ รูปภาพ และวิดีโอ นำมาแบ่งปันให้กับผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายของตนผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เครือข่ายสังคมออนไลน์ หลากหลายประเภท ได้แก่ เว็บบล็อก (Weblog) หรือเรียกสั้นๆ ว่า บล็อก (Blog) เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Sites) เช่น Facebook, Myspace และ hi5 เป็นต้น การนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดใหญ่หรือเล็ก ธุรกิจที่มีผู้บริโภคเป็นกลุ่มย่อย ๆ เฉพาะเจาะจง รวมไปถึงธุรกิจบริการ ซึ่งล้วนสามารถ นำไปใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้เช่นกัน เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์สามารถโต้ตอบกับผู้บริโภคได้โดยตรงและส่งผลต่อการตัดสินใจได้รวดเร็วยิ่งขึ้น (YMBA NIDA, 2013) ผู้บริโภคมักจะหาข้อมูลสินค้าและบริการ จากสื่ออินเทอร์เน็ตก่อนการตัดสินใจซื้อ มีข้อมูลทางสถิติที่ระบุว่า Social Network มีอิทธิพลต่อความสนใจ หรือไม่ ได้สำรวจโดยเก็บกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-49 ปีพบว่า จาก 39% ของกลุ่มตัวอย่างทั่วไป และ 67% ของกลุ่ม Digital Trendsetters มีปฏิสัมพันธ์ในระดับที่บ่อยกับแบรนด์หรือบริษัทที่มีการทำการตลาดผ่าน Social Network (Nuttaputch.com, 2013)

ปัจจุบันการสื่อสารบนโลกออนไลน์ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เนื่องจากการพัฒนาของเทคโนโลยี Web 2.0 และการเกิดขึ้นของสังคมเครือข่ายที่อินเทอร์เน็ตได้เข้ามาากำหนดและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของผู้รับสารและผู้บริโภค เกือบสิ้นเชิง ทำให้เกิดช่องทางการสื่อสารรูปแบบใหม่ ๆ เป็นจำนวนมาก จึงถือเป็นช่องทางสำคัญขององค์กรธุรกิจ ในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดใหญ่หรือเล็ก ธุรกิจที่มีผู้บริโภคเป็นกลุ่มย่อย เฉพาะเจาะจง รวมไปถึงธุรกิจบริการ ซึ่งล้วนสามารถนำไปใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้เช่นกัน (อชิตพล พลเขต, 2561, 2-3)

การทำธุรกิจในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ตามสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันและธุรกิจทุกประเภทจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขัน เพื่อที่จะอยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป หนึ่งในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปคือเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและพฤติกรรมผู้บริโภคที่ค้นหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต (ภาณุวัฒน์ รัตนดิษฐ์, 2555, 12)

การพัฒนาทักษะอาชีพด้านธุรกิจออฟไลน์และออนไลน์ของนักเรียนชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงราย

จากหัวข้อที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า ความสำคัญและแนวทางในการพัฒนาทักษะออฟไลน์และออนไลน์มีความสำคัญต่อการดำรงชีพทางธุรกิจของนักเรียนชาวไทยภูเขาในอนาคตเป็นอย่างสูง เพราะฉะนั้นในหัวข้อที่จะกล่าวถึงนี้ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะความคิดเชิงพาณิชย์ แนวคิดในการต่อยอดธุรกิจ และกระบวนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชน สำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงราย บนพื้นฐานบริบทชุมชนท้องถิ่นเดิมอย่างเป็นรูปธรรม สู่การจำหน่ายจริงในช่องทางออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อให้โรงเรียน ชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ ได้นำกระบวนการนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจระหว่างโรงเรียนและชุมชนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน อันจะทำให้ นักเรียนสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตนมาสร้างอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ และพึ่งพาตนเองได้ ทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเริ่มจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่กำลังเปลี่ยนจากวัยเด็กเข้าสู่วัยหนุ่มสาว เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และพฤติกรรมของการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล รวมถึงได้ฝึกทักษะอาชีพในชุมชนของตนเองและการเป็นผู้ประกอบการ โดยกิจกรรมมีทั้งหมด 6 กิจกรรมย่อย ได้แก่

กิจกรรมย่อยที่ 1 การประชุมและกิจกรรมอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านธุรกิจให้กับทีมครูในโรงเรียน (Coaching) เพื่ออธิบายและชี้แจงรายละเอียดโครงการให้เกิดความเข้าใจและมีเป้าหมายที่ตรงกัน รวมถึงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาความรู้ความสามารถในเรื่องธุรกิจเพื่อที่จะได้ชี้แนะ ชี้นำ กลุ่มนักเรียนเป้าหมายในโรงเรียนของตนเองได้

กิจกรรมย่อยที่ 2 ลงพื้นที่ตามแต่ละโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ (Career compass youth camp) และการเพิ่มความรู้ ทักษะทางการเงิน (Financial literacy) แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ถึงประเภท ขั้นตอนการผลิตสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ภูมิปัญญาตามแต่ละท้องถิ่น ชุมชนของตน ได้รู้ถึงต้นทุนการผลิต รวมถึงจำแนกรายละเอียดตามประเภทสินค้าที่มีอยู่ให้ได้

กิจกรรมย่อยที่ 3 ลงพื้นที่ตามแต่ละโรงเรียนเพื่อกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำ Business Model Canvas (BMC) พร้อมคัดเลือกผลิตภัณฑ์สำหรับการต่อยอดเชิงธุรกิจ แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มเป้าหมาย (โดยคัดนักเรียนที่มีความสนใจและมีโอกาสเป็นไปได้จริง จากคณะครูของโรงเรียนนั้น) เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการจัดทำโมเดลธุรกิจอย่างง่ายตามแต่ละประเภทสินค้าของตนเอง รวมถึงได้รู้ถึงต้นทุนจริงที่ต้องลงทุนก่อนในการพัฒนาต่อยอดสินค้าที่มีอยู่เดิมในโรงเรียนหรือชุมชน หรือการผลิตสินค้าใหม่ ให้เกิดขึ้นจริง

กิจกรรมย่อยที่ 4 การพานักเรียนกลุ่มเป้าหมายมาศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ความรู้ด้านการตลาด ช่องทางการตลาด การสร้างแรงบันดาลใจในการผลิตสินค้า ข้อกำหนดการวางสินค้าชุมชน การออกแบบที่ดึงดูดความสนใจลูกค้า รวมถึงเทคนิคอื่นๆที่เป็นประโยชน์เชิงธุรกิจ SMEs

กิจกรรมย่อยที่ 5 การสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อน ต่อยอด ผลิตภัณฑ์ให้เกิดขึ้นเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ขึ้นจริงในโรงเรียนโดยการสนับสนุนของชุมชน และหน่วยงานภาคีในท้องถิ่น โดยมีนักเรียนและคณะครูของแต่ละโรงเรียนเป้าหมายเป็นผู้ผลิตและขายจริง ทั้งนี้ ช่องทางการตลาดที่ใช้ในการจัดจำหน่ายเป็นทั้งกรณีตลาดออฟไลน์ เช่น การวางจำหน่ายที่ร้านของฝากจังหวัดเชียงราย โรงเรียน การออกบูธสินค้า ร้านสะดวกซื้อในชุมชน เป็นต้น และกรณีตลาดออนไลน์ เช่น Page facebook ,เว็บไซต์เชียงรายโพกัส ,Lazada ,Shopee เป็นต้น โดยการจัดการฝึกอบรมสำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาเรื่องช่องทางการตลาดออนไลน์อย่างง่ายโดยคณะวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญ

กิจกรรมย่อยที่ 6 ลงพื้นที่ตามแต่ละโรงเรียนเพื่อสรุปผลและติดตามการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้า อธิบาย ชี้ให้เห็นถึงการต่อยอดธุรกิจในกลุ่ม การผลิตสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ภูมิปัญญาของกลุ่มทำให้เกิดรายได้จริง โดยพลังความสามารถที่เกิดจากนักเรียนและคณะครู ร่วมกันขับเคลื่อนให้เกิดอาชีพและรายได้ที่ไม่ขัดกับวิถีดั้งเดิม อัตลักษณ์ของท้องถิ่น อันเป็นหนทางนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

โดยสรุปการพัฒนาทักษะอาชีพด้านธุรกิจออฟไลน์และออนไลน์ของนักเรียนชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงรายนั้น ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยจำนวน 6 กิจกรรมด้วยกัน ได้แก่ 1.การประชุมและกิจกรรมอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านธุรกิจให้กับทีมครูในโรงเรียน (Coaching) 2.การลงพื้นที่ตามแต่ละโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ (Career compass youth camp) และการเพิ่มความรู้ ทักษะทางการเงิน (Financial literacy) แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มเป้าหมาย 3.การลงพื้นที่ตามแต่ละโรงเรียนเพื่อกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำ Business Model Canvas (BMC) พร้อมคัดเลือกผลิตภัณฑ์สำหรับการต่อยอดเชิงธุรกิจ แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มเป้าหมาย (โดยคัดนักเรียนที่มีความสนใจและมีโอกาสเป็นไปได้จริง จากคณะครูของโรงเรียนนั้น) 4.การพานักเรียนกลุ่มเป้าหมายมาศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ช่องทางการตลาด รวมถึงเกิดแรงบันดาลใจในการผลิตสินค้า 5.การสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อน ต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้เกิดเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ขึ้นจริงในโรงเรียนโดยการสนับสนุนของชุมชน และหน่วยงานภาคีในท้องถิ่นโดยมีนักเรียนและคณะครูของแต่ละโรงเรียนเป้าหมายเป็นผู้ผลิตและขายจริง ทั้งนี้ ช่องทางการตลาดที่ใช้ในการจัดจำหน่ายเป็นทั้งกรณีตลาดออฟไลน์และออนไลน์เพิ่มเติมโดยการจัดการฝึกอบรมสำหรับนักเรียนชาวไทยภูเขาเรื่องช่องทางการตลาดออนไลน์อย่างง่ายโดยคณะวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญ และ 6.การลงพื้นที่ตามแต่ละโรงเรียนเพื่อสรุปผลและติดตามการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้า อธิบาย ชี้ให้เห็นถึงการต่อยอดธุรกิจในกลุ่ม การผลิตสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ภูมิปัญญาของกลุ่มทำให้เกิดรายได้จริง หากปฏิบัติตามขั้นตอนเหล่านี้ นักเรียนชาวไทยภูเขาจะรู้จักการทำ Business Model Canvas (BMC) สำหรับธุรกิจที่ตนสนใจ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต การบริหารจัดการด้านการเงิน รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นของตนให้เกิดประโยชน์ สามารถพัฒนาทักษะจนเกิดเป็นการประกอบอาชีพแบบพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นผู้สนับสนุนในด้านต่างๆ ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มใน

โรงเรียนและชุมชน เพื่อสนับสนุนความเป็นอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นเชิงพาณิชย์ อันจะเกิดประโยชน์เป็นแนวทางแผนทฤษฎีหรือแนวทางปฏิบัติแก่โรงเรียนอื่นๆในพื้นที่ห่างไกล ที่ประสบสถานการณ์เดียวกัน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงโรงเรียนกับชุมชนให้เป็นหนึ่งเดียว เกิดความยั่งยืนและมั่นคงขึ้นในท้องถิ่น โดยไม่รบกวนวิถีและอัตลักษณ์ดั้งเดิม

บรรณานุกรม

- ธีระพงศ์ อินทนาม. (2543). ปัญหาการดำเนินนโยบายรวมพวกชนกลุ่มน้อยในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2554). ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า. คำนำ.
- พรเพ็ญ แก้วหาญ และคณะ. (2561). การพัฒนากระบวนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชน ในเขตพื้นที่ชนบทจังหวัดเชียงราย. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ: สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2561. หน้า 29.
- สุจริตลักษณ์ ดีผดุง และ ปิยนันท์ ทองคำชุม. (2548). สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : ดาระอ่าง (ปะหล่อง). กรุงเทพมหานคร: เอกพิมพ์ไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). ภูมิปัญญาไทยในการดำเนินชีวิตของชาวกรุงศรีอยุธยา. กรุงเทพมหานคร: สกศ.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย. (2556). กลุ่มอาชีพจังหวัดเชียงราย. เชียงราย: สำนักงานฯ. หน้า 3.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2545). การต่อสู้เพื่อความเป็นคนของคนชายขอบในสังคมไทย. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ ณ ศูนย์สตรีศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. หน้า 36

ผู้เขียน

นายกิตติ สุทธิจิระพันธ์

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค
สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
80 ซอย 9 ตำบล บ้านดู่ อำเภอเมืองเชียงราย เชียงราย 57100
E-mail : kitti.sut@mfu.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตเมธ บุญนุ่น

อาจารย์ สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค
สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
80 ซอย 9 ตำบล บ้านดู่ อำเภอเมืองเชียงราย เชียงราย 57100
E-mail : krittamate2017@gmail.com